

ad c. Krvavitev iz spolovil vsled davljenja nastane k većjemu pri zelo slabotnih ljudeh, ki sploh navadno radi krvavíjo. Slabotna pa M. Z. ni bila.

ad d. Ni misliti in je nemožno, da bi v našem slučaju bila ženska zavratno napadena, zadavljena ter potem na tram obešena, kajti na vratu ni najti nikakih znakov davljenja z rokami. To, da je brazda na vratu popolnoma slična najdeni vrvici, dáje polno poroštvo, da si je M. Z. še živeča vrv ovila okoli vratu ter se tako usmrtila.

ad e. Pri plučni zadušici sploh, torej tudi pri onej, ki nastane vsled obešenja, se navadno izliva več ali manj krvavih pen in slezi iz ustne dupline.

Na podlagi tega izvida je državno pravdništvo predlagalo, da se preiskava ustavi in obtoženec izpusti iz preiskovalnega zapora.

Čez pol leta se je oglasila sestra umrle M. Z. ter izpovedala taka dejstva, da se je preiskava zopet obnovila.

(Dalje prihodnjič.)

Odvjetništvo u Francezkoj.

(Konec.)

Preda mnom je omašna knjiga »Abrégé des usages et règles de la profession d'avocat, par Cresson — Paris, 1896.«; to je zbirka karnostnih rješidaba o stališkim pitanjima odvjetničkim. Da razumijemo zakon, treba da vidimo, kako da se uporabljuje. Mrtvo bo slovo zakona po sebi ne znači puno; uporaba, nadahnjujući ga životom, daje mu pravo obilježje. Navesti ću dakle iz pomenutih karnostnih presuda neka načela, koja bacaju živo svjetlo na položaj odvjetništva francezkog.

Neodvisnost je odvjetnika absolutna. Slobodno mu je sve misliti, reći i pisati — pod jedinim uslovom, da počituje zakone, i da ne izazove ni zasluži progon zakonski napadajima, što ih zakoni osuduju.

Privatni život odvjetnikov treba da bude častan. Ne ima sumnje do duše, da nitko ne ima prava, da dira u tajne privatnog

života. No ako ih odvjetnik sam razkrije, ako je sablazan, što ju sam izaziva, zablatala njegovo dostojanstvo, nije više moguće, da se pravi razlika izmedju časti privatnog čovjeka i odvjetnika. Medju odvjetnicima treba da postoji solidaritet časti; ako dakle jedan od njih poćini djelo, koje ga ćini nedostojnim, pristoji skupnosti pravo, da ga izbaci iz svoga kruga.

Zahtjev je ćasti, da odvjetnik izpunjuje svoja obećanja i obveze. Prem stališ odvjetnićki nema moći, da sili svoje ćlanove na izplatu njihovih obveza i dugova, ipak ne trpi takove propuste; svi su takovi propusti karnostno kaźnjivi. Kaźnjiv je odvjetnik, koj pred sudom nijeće svoje obveze. Nepovoljno mu materijalno stanje, ma ga i nije skrivio sam, ne izprićaje ga još karnostno, što ne plaća svojih dugova: samo ta ćinjenica, da naime ne plaća, što duguje, kompromitira ćast odvjetnićku pa s toga mora paziti, da ne prime na sebe obveza, o kojima nije posve siguran, da će ih moći izpuniti. S toga je u obće zabranjeno odvjetniku, da podpisuje mjenice; takov ćin, ne gledeći na pravni razlog mjenice, protivi se zvanićnim propisima i duźnostima. On ne smije napose ni primati ni izdavati mjenice iz usluźnosti, a po gotovo je kaźnjiv onaj, koj na mjenicu kojemu klientu pozajmi ili od njega uzajmi novaca.

Odvjetnik treba da se ćuva finacialnih operacija aleatornog znaćaja; zabranjeno mu je igrati na burzi i u obće sudjelovati kod tudjih spekulacija. Kaźnjivi su odvjetnici, koji n. pr. kupuju na vjeru robu, pa puste da dodje do tuźbe, i onda još zavlaćuju postupak; koji pozajmljuju novaca od prijatelja i znanaca itd.

Odvjetnik je najstroźije vezan na zvanićnu tajnu. To ide tako daleko, da mu je zabranjen svaki izravni saobraćaj sa prostrankom.

Odvjetnik mora da bude podpuno nezavisan. S toga poćinja teźak karnostan prestupak onaj, koj prima ma kakovu ponomoć, makar i bezplatno.

On treba da se kani svakoga posla, koj ne spada u djelokrug njegova zvanja. Paće ni žena odvjetnikova ne smije da se bavi poslom trgovaćkim. Odvjetnik ne smije primiti mandata, da će inkasirati tudje traźbine, ne smije primati izplate istih, ne smije posredovati kod zajmova, ne smije primiti polog od svoje stranke, ne smije primiti u polog druźtven ugovor, ne smije za stalnu go-

dišnju plaću da bude ma čiji pravni savjetnik; time bi kompromitirao svoju nezavisnost.

Zabranjeno mu je da ide u stan svoga klienta, da uzme od njega novaca, koje bi imao da za klienta plati ili ponudi drugome; ne smije da sudjeluje kod dražbe; ne smije ni sa svojim klientom da sudjeluje kod razprava stečajnih.

Odvjetnika treba da preporučuju publici samo njegov rad i njegovo zvanje. Dostojanstvo njegovo i nezavisnost brane mu da traži klijentelu, ma kojim načinom. S toga mu je zabranjeno, da ma kako svoje ime i zvanje spoljašnjim načinom označi: ne smije imati table na svojim vratima, niti svog imena na čelu svog listovnog papira. On ne smije oglašivati, da će bezplatno davati pravne savjete — i to bo je nedozvoljena reklama.

Zvanje odvjetnikovo, njegova rječitost i njegovo poštenje nisu roba, koja se prodaje. Honorar treba dakle da bude dar, što ga harnost klientova dragovoljno daje. Ni u kojem slučaju ne smije se honorar tražiti; svaki takov korak narušio bi dostojanstvo odvjetničko. Zabranjeno je odvjetniku utužiti svoj honorar. Tražbina honorarska je na neki način obligatio naturalis, a svaki je odvjetnik dužan žrtvovati ju dostojanstvu svoga zvanja, ako mu ju neharnost klienta uzkrati.

Ne samo da odvjetnik ne može sam tražiti honorar, on ga ne može ni reklamirati posredovanjem trećih osoba. On kompromitira svoje dostojanstvo, ako prima novac od stranke u sudnici. Samo ako odvjetnik ima da poduzme put u drugi sudbeni kotar, može od klienta tražiti u napred honorar.

Pošto izplata honorara nije izplata duga, ne daje odvjetnik o toj izplati namire. Samo ju onda smije dati, ako ju traže skrbnici, juristička tiela i u obće osobe, koje polažu drugima račun. S toga odvjetnik niti sastavlja troškovnika niti ga izdaje.

Odvjetnik ne smije u parnici da ima drugi interes do jedino istine i prava; s toga ne smije ni kojim načinom da bude interesiran novčano na uspjehu parnice.

Za honorar odvjetnički nema tarife; on sam prosudjuje vrijednost svoje radnje.

Ureda radi imenovani odvjetnik ne smije da primi honorara, ma da mu bude ponudjen dragovoljno i spontano, pa ni onda ako mu se ponudi nakon uspješno provedene parnice.

Odvjetnik dužan je tim većma paziti na svoje pravne savjete i branitbene govore, što ne nosi za njih nikakve odgovornosti, ako je postupao dobre vjere.

Koliko ima odvjetnika u Parizu? U ovom času ima ih — to su službeni podatci — 1109 upisanih u listini (tableau) i 911 vježbenika, ukupno dakle 2050 odvjetnika.

* * *

No to su samo odvjetnici u obsegu prizivnoga sudišta (avocats à la Cour). Osim ovih ima još drugih odvjetnika, koji su povse drugačije organizovani. To su odvjetnici kod vrhovnog (conseil d'Etat) i ukidnog sudišta. Njihov je broj ograničen na šestdeset. Imenuje ih vlada. Njihov se čin ravna po prvenstvu njihovog upisa u posebni njihov tableau. Oni polažu jamčevinu. Nad njihovom disciplinom bdije karnostno vieće, koje sastoji od jednog predsjednika i devetorice članova. Predsjednika i ostalih devet članova bira skupština sama absolutnom većinom glasova na tri godine.

Predsjednik je glava stališa i vieća. Karnostno vieće odločuje definitivno samo o nutarnjoj disciplini stališa. U drugim slučajima izrazuje samo mnijenje; to mnijenje mora da bude odobreno po ministru pravde, odnosno po ukidnom sudištu — već kako se radi o činjenicama, koje se tiču djelovanja odvjetnika kod upravnog ili ukidnog sudišta. Imenovani odvjetnici polažu prisegu u ruke ministra pravde.

* * *

Buduć da avoué obavlja pravne poslove, koji kod nas spadaju u djelokrug odvjetnika, treba da se časak i kod njega zadržimo.

Za ukidno, pa svako prizivno i svako sudište prve molbe postavljen je stalan broj avouéa. Taj numerus clausus opredjeljuje vlada, saslušavši sudišta, za koje se avoué-i imadu da postave. Imenuje ih vlada na predlog dotičnog sudišta. Njihov je djelokrug ograničen izključivo za ono sudište, za koje su imenovani.

Kod svakoga sudišta ustanovljena je komora avouéa. U pitanjima discipline odločuje konačno, dočim u drugim pitanjima izjavljuje tek svoje mnijenje. Komora se bira po avoué-ima i između njih.

Komora uzdržava nutarnju disciplinu između avoué-a: izravnuje sporove između njih; izravnuje sporove između avoué-a i trećih osoba, ne prejudicirajući postupku sudbenih oblasti; daje svoje mnijenje o pitanjima troškovničkim; ustanovljuje ured za besplatnu konzultaciju siromašnih stranaka, te nalaže članovima stališa besplatno zastupanje; izdaje svjedočbe o sposobnosti i moralitetu kandidata, kad se radi o tom, da se kakovo izpražnjeno mjesto popuni; napokon zastupa ukupnost avoué-a u obziru njihovih prava i interesa.

Komora sastoji od 15 odnosno manje članova — prema broju za koje sudište imenovanih avoué-a. Da stvara zaključke, treba da sjednici prisustvuju najmanje dvije trećine komorskih članova.

Karnostne kazne, što ih komora može izreći protiv članovima stališa, jesu: poziv na red, jednostavna cenzura, cenzura sa ukorom, zabrana, da avoué dolazi u zbornicu, što ju stališ kod svakoga sudišta ima.

Ako je objeda protiv kojemu avoué-u tako teška, te se komori čini, da bi zaslužila suspenziju kao kazan, pridružuje sebi komora žriebom od ostalih avoué-a onolik broj, kolik je broj komorskih članova više jedan; ovako postavljeno vieće izriče svoje mnijenje o suspenziji i vremenu, za koje bi imala da traje. Glasuje se tajno sa da ili ne; a mnijenje se ne može stvoriti, ako vieću ne prisustvuju barem dvije trećine sviju članova. Ako je vieće za suspenziju, priobćuje svoje mnijenje sudištu i prokuratoru republike. Mnijenje komore treba da bude potvrđeno po sudištu, a na predlog prokuratora republike.

Tek onda zadobiva pravnu relevanciju. Ostale disciplinarne odredbe komore pako izvršuju se odma, a da je izključen protiv njima svaki pravni lijek na sudove.

Komorske članove izabira glavna skupština absolutnom većinom glasova svihkolikih avoué-a, namještenih za stanovito sudište. Biraju se na tri godine; no obnavlja se izborom svake godine jedna trećina članova. U prve dvije godine odlučio je žrieb, koji su članovi imali izstupiti. Izstupajući član ne može da bude izabran za jednu godinu. Članovi komore biraju tajnim glasovanjem između sebe predsjednika, tajnika, blagajnika itd. Potonji se izbori objavljuju svake godine.

Prisega avoué-a glasi onako kako odvjetnika.

Avoué, da može biti imenovan za ukidno ili koje prizivno sudište, mora da je licencié en droit, t. j. da je položio pravoslovne državne izpite i da je kroz pet godina bio u vježbi kod kojega avoué-a. Za avoué-a kod nižih sudišta ne traži se diploma o svršenim naukama pravoslovnim.

* * *

To su u kratko ustanove, koje bi mogle imati interesa za nas, koji evo hoćemo da stvorimo novi odvjetnički red. Iz naravi tih ustanova vidi se, kakovom bi se oprežnošću moralo postupati, da ih se hoće presaditi k nama, gdje vladaju posve druge prilike. Pitanja što kod organizacije odvjetničkog stališa naročito dolaze u obzir, jesu pitanja o slobodi i autonomiji stališa. Vidjesmo, kako Francezka odgovara na ova pitanja; ali vidjesmo i to, kako ti odgovori ne mogu da budu mjerodavni za nas, gdje je zakonom opredjeljeni djelokrug odvjetnika puno širji, obuhvaćajući poslove i avoué-a i advokata; ne gledeći na to, da je i društveni i pravni položaj francezkog odvjetnika rezultat dugotrajnog historijskog razvoja, koj je u Francezkoj udario drugim pravcem nego kod nas.

Francezki odvjetnici u užem smislu t. j. *avocats à la Cour* uživaju i slobodu i autonomiju stališku. Njihov broj nije podvrgnut nikakvom ograničenju. Stališ je gospodar odvjetničke listine, t. j. on sam odločuje, koga će primiti u svoje krilo, a koga ne. Kao gospodar svoje listine ima stališ i karnostnu vlast nad svojim članovima, pa kako prima članove u svoju sredinu, može ih i izključiti.

Uza sve to vidjeli smo, da je u stanovitim težim karnostnim slučajima autonomija stališa ograničena, dok je proti presudam karnostnog vieća dozvoljen priziv na drugomolbene sudove.

Usuprot postoji za odvjetnike kod ukidnog sudišta i avoué-e, koji potonji obavljaju najznamenitiji dio posala naših odvjetnika, *numerus clausus*; imenuje ih vlada; autonomija ograničena im je na nutarnju disciplinu i laglju karnostnu judikaturu.

